

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาศภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้ศึกษาค้นคว้าสรุปผลได้ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
2. ประชากร
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผลการศึกษาค้นคว้า
7. อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้
เพื่อศึกษาศภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2

ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้างานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 จำนวน 57 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 114 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 57 คน และครูหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 57 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามสภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา รอบที่ 2 สำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษา พิษณุโลก เขต 2 ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้าได้พัฒนาและปรับปรุงแบบสอบถามจาก เจริญรัตน์ เพ็ญศิริ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสำรวจรายการ (Check-List)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิษณุโลก เขต 2 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) โดยสอบถามเกี่ยวกับงานการประกันคุณภาพการศึกษา 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการเตรียมการ
2. ด้านการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา
3. ด้านการบริหารคุณภาพการศึกษา
4. ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
5. ด้านการพัฒนาและการปรับปรุงมาตรฐาน
6. ด้านการเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิษณุโลก เขต 2
2. ขอความอนุเคราะห์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิษณุโลก เขต 2 ให้ออกหนังสือขอความร่วมมือจากผู้บริหารในโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิษณุโลก เขต 2 เพื่อให้ผู้บริหารและครูหัวหน้างานวิชาการตอบแบบสอบถาม
3. กำหนด วัน เวลา ในการแจกแบบสอบถาม และกำหนด วัน เวลา ในการรับแบบสอบถามคืนในช่องจดหมายของแต่ละโรงเรียน ณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2
4. รวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับคืน มาตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำมาสรุปภาพรวมของสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาคัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์จำนวน 96 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.21 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด มาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าสถิติ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ยเป็นระดับการดำเนินงาน โดยใช้เกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 103)

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้ศึกษาค้นคว้าสรุปผลการศึกษาค้นคว้าได้ ดังนี้

1. สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 สรุปผลดังนี้

1.1 ด้านการเตรียมการ

ผลการศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการเตรียมการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดคือ โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร รองลงมาคือ โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการและ/หรืออนุกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร และข้อที่มีการดำเนินงานต่ำสุดคือ คณะทำงานร่วมกันกำหนดรูปแบบที่สถานศึกษาสามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคณะกรรมการและ/หรืออนุกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษามีการเตรียมการด้านการจัดการศึกษา โดยร่วมคิดร่วมทำ อย่างสม่ำเสมอ

1.2 ด้านการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา

ผลการศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดคือโรงเรียนจัดทำแผนปฏิบัติการ หรือแผนปฏิบัติงานประจำปีตามแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา รองลงมาคือโรงเรียนจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา หรือแผนพัฒนาสถานศึกษา และข้อที่มีการดำเนินงานต่ำสุดคือ โรงเรียนสร้างเครื่องมือประเมินคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

1.3 ด้านการบริหารคุณภาพการศึกษา

ผลการศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการบริหารคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดคือโรงเรียนกำหนดโครงสร้างการบริหารการศึกษา ไว้อย่างชัดเจนเหมาะสม รองลงมาคือ มีการชี้แจงให้ความรู้ แก่ครู อาจารย์ทุกคนเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติงานของโรงเรียน และข้อที่มีการดำเนินงานต่ำสุดคือ มีแหล่งเรียนรู้หรือศูนย์บริการทางวิชาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ เหมาะสม

1.4 ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ผลการศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดคือโรงเรียนจัดทำแบบรายงานผลการประเมินตนเองเสนอหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อรับการตรวจสอบ รองลงมาคือ โรงเรียนได้เสนอรายงานผลการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาให้หน่วยงานต้นสังกัด และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบอย่างต่อเนื่องและข้อที่มีการดำเนินงานต่ำสุดคือ คณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จัดทำเครื่องมือวัด ตลอดจนเกณฑ์การประเมินคุณภาพไว้อย่างชัดเจน และเหมาะสม

1.5 ด้านการพัฒนาและการปรับปรุงมาตรฐาน

ผลการศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก

เขต 2 ด้านการพัฒนาและการปรับปรุงมาตรฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดคือโรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายดำเนินการพัฒนา และปรับปรุงการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน รองลงมาคือโรงเรียนจัดให้ทุกฝ่ายร่วมกันเสนอทางเลือกในการพัฒนาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน และข้อที่มีการดำเนินงานต่ำสุดคือ โรงเรียนมีการติดตาม ตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงานและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

1.6 ด้านการเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก

ผลการศึกษาศาภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดคือ โรงเรียนมีการสร้างความเข้าใจแก่ครูและบุคลากรทุกคนเกี่ยวกับการประเมินจากองค์กรภายนอก รองลงมาคือ โรงเรียนมีการจัดเตรียมหลักฐานการปฏิบัติงาน และข้อมูลต่างๆตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรายงานการประเมินตนเองอย่างครบถ้วน และข้อที่มีการดำเนินงานต่ำสุดคือ โรงเรียนได้พัฒนาระบบสื่อ อุปกรณ์ในการเสนอข้อมูลเพื่อรับการประเมินได้น่าสนใจและมีประสิทธิผล

2. ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2

2.1 ด้านการเตรียมการ

ผลการศึกษาปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการเตรียมการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีปัญหาการดำเนินงานสูงสุดคือ คณะทำงานผลิตสื่อ/เอกสาร/คู่มือเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนและเผยแพร่ ชี้แจงให้ครูอาจารย์ทุกคนทราบ รองลงมาคือ คณะทำงานร่วมกันกำหนดรูปแบบที่สถานศึกษาสามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และข้อที่มีปัญหาการดำเนินงานต่ำสุดคือ โรงเรียนแต่งตั้งคณะทำงานศึกษาและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร

2.2 ด้านการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา

ผลการศึกษาปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีปัญหาการดำเนินงานสูงสุดคือ โรงเรียนสร้างเครื่องมือประเมินคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมาคือ มีการประเมินสภาพปัจจุบัน หรือเก็บข้อมูลสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา โดยใช้เครื่องมือประเมินคุณภาพการศึกษาที่สร้างขึ้น และข้อที่มีปัญหาการดำเนินงานต่ำสุดคือ โรงเรียนจัดทำแผนปฏิบัติการ หรือแผนปฏิบัติงานประจำปีตามแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา

2.3 ด้านการบริหารคุณภาพการศึกษา

ผลการศึกษาปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการบริหารคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ข้อที่มีปัญหาการดำเนินงานสูงสุดคือ มีแหล่งเรียนรู้หรือศูนย์บริการทางวิชาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอนอย่างเพียงพอเหมาะสม รองลงมาคือ โรงเรียนกำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ และข้อที่มีปัญหาการดำเนินงานต่ำสุดคือ โรงเรียนกำหนดโครงสร้างการบริหารการศึกษา ไว้อย่างชัดเจน เหมาะสม

2.4 ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ผลการศึกษาปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีปัญหาการดำเนินงานสูงสุดคือ คณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนจัดทำเครื่องมือวัด ตลอดจนเกณฑ์การประเมินคุณภาพไว้อย่างชัดเจน และเหมาะสม รองลงมาคือ คณะกรรมการกำหนดปฏิทินการตรวจสอบติดตาม กำกับ และประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานตามแผนที่กำหนดทั้งในระดับฝ่าย / หมวดวิชา / งาน และภาพรวมของโรงเรียน และคณะกรรมการ วิเคราะห์ ทบทวน การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา และจัดทำรายงานการประเมินตนเอง และข้อที่มีปัญหาการดำเนินงานต่ำสุดคือ โรงเรียนจัดทำแบบรายงานผลการประเมินตนเองเสนอหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อรับการตรวจสอบ

2.5 ด้านการพัฒนาและการปรับปรุงมาตรฐาน

ผลการศึกษาปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการพัฒนาและการปรับปรุงมาตรฐาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีปัญหาการดำเนินงานสูงสุดคือ โรงเรียนมีการติดตาม ตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงานและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมาคือ โรงเรียนมีการพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพดียิ่งๆ ขึ้นไป สำหรับงานที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ และข้อที่มีปัญหาการดำเนินงานต่ำสุดคือ โรงเรียนจัดประชุมเพื่อทบทวนและวิเคราะห์ผลการประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของฝ่าย หมวดวิชา บุคคล และสถานศึกษา ในภาพรวม

2.6 ด้านการเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก

ผลการศึกษาปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ด้านการเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีปัญหาการดำเนินงานสูงสุดคือ โรงเรียนได้พัฒนาระบบสื่อ อุปกรณ์ในการเสนอข้อมูลเพื่อรับการประเมินที่น่าสนใจและมีประสิทธิผล รองลงมาคือ โรงเรียนได้กำหนดบทบาทของบุคลากรในการรับการประเมินจากองค์กรภายนอกอย่างชัดเจน และข้อที่มีปัญหาการดำเนินงานต่ำสุดคือ โรงเรียนมีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศที่แสดงถึงคุณภาพของสถานศึกษาทุกด้านที่ถูกต้องเป็นปัจจุบัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ในกรอบแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน โดยศึกษาในทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการบริหารคุณภาพการศึกษา ด้านการตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและการปรับปรุงมาตรฐาน และด้านการเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา รอบที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลมีประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูหัวหน้าวิชาการ ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวม มีสภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ที่ผลปรากฏเช่นนี้ เนื่องจาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวดที่ 6 ได้ดำเนินการให้มีระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ในสถานศึกษาทุกระดับและให้สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) โดยจะต้องมีการประเมินคุณภาพภายนอกครั้งแรกของสถานศึกษาทุกแห่ง ภายใน 6 ปี นับแต่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีผลบังคับใช้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, หน้า 1) มีการกำหนดมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 24-25) และ มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบประกันคุณภาพภายใน และระบบประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา และถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยมีการจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 49 วรรคสองกำหนดให้มีการประกันคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่ง อย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี นับแต่การประเมินครั้งสุดท้ายและเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน บทเฉพาะการมาตรา 72 วรรคสามกำหนดไว้ว่า ภายในหกปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กระทรวงจัดให้มีการประเมินภายนอกครั้งแรกของสถานศึกษาทุกแห่ง ดังนั้นสถานศึกษาทุกแห่งทุกระดับการศึกษาต้องตระหนักให้ความสำคัญกับมาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษาโดยผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำในการบริหารจัดการให้บุคลากรทุกระดับของสถานศึกษามีความร่วมมือในการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) สำหรับโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ได้มีการเตรียมการเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับโรงเรียนในสังกัด โดยมีหน่วยศึกษานิเทศก์ โรงเรียนที่เป็นพี่เลี้ยง (โรงเรียนคู่ขนานที่ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

พิษณุโลก เขต 2 เป็นผู้แต่งตั้ง) คอยกำกับติดตาม ให้คำแนะนำและจัดระบบการประกันคุณภาพของโรงเรียนให้มีความเข้มแข็งและมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังนั้น โรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 จึงมีสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญรัตน์ เพ็ญศิริ (2545:บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้อง รัตนา เอี่ยมสุวรรณ (2543:บทคัดย่อ) ที่ศึกษา เรื่อง การปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูอาจารย์มีการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ที่ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏเช่นนี้ เพราะว่า การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นมาตรการหนึ่งที่สามารถสร้างความมั่นใจแก่ผู้เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มศักยภาพ (กฎกระทรวง, ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา, 2546 , หน้า 3) การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่จะยกมาตรฐานของโรงเรียนต่างๆ ที่ยังไม่ได้มาตรฐาน ผลักดันให้ได้มาตรฐาน ด้วยเหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นจึงส่งผลให้การศึกษา ค้นคว้าครั้งนี้ได้พบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีผลอยู่ในระดับมาก

2. ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูหัวหน้าวิชาการตามทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ที่ผลปรากฏเช่นนี้ สืบเนื่องจากผลที่ได้จากข้อที่ 1 คือสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูหัวหน้าวิชาการ ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวม มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และเป็นระบบมากขึ้นนอกจากนี้โรงเรียนต้องรายงานความสำเร็จให้หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนได้ทราบด้วยซึ่งสอดคล้อง

กับกฎกระทรวง หมวด 2 ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ข้อ 11 (2546, หน้า 5) ให้สถานศึกษาจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยระบุความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา พร้อมหลักฐานข้อมูลและผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ (ผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลักและคุณลักษณะที่สำคัญ ด้วยกระบวนการและวิธีการที่ได้มาตรฐาน) เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน จึงทำให้ผู้บริหาร คณะครู นักเรียนในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องทุกคนมีความตระหนักและความมุ่งมั่นพยายามที่จะร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการประกันคุณภาพภายในเป็นการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 มีค่อนข้างน้อย และผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญรัตน์ เพ็ญศิริ (2545:บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนครโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริลักษณ์ ค้อชากุล (2544 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษา เรื่อง การควบคุมคุณภาพการศึกษาในระบบประกันคุณภาพการศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการควบคุมคุณภาพการศึกษาในระบบประกันคุณภาพการศึกษา บุคลากรบางส่วนยังไม่ให้ความสำคัญในการดำเนินการ แต่บุคลากรส่วนใหญ่ทำงานด้วยความกระตือรือร้น ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการทำงาน ทีมงานผู้บริหารมีความสนใจในการทำงาน โรงเรียนมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานอย่างชัดเจน และจัดอบรมให้ความรู้เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ฝ่ายบริหารเอาใจใส่ในการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด และพัฒนาบุคลากรด้วยวิธีที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ตามที่มาตรฐานกำหนด และพัฒนาไปสู่มาตรฐานการศึกษา ที่ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารและครูผู้สอน ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่สาธารณชนว่าได้มีการจัดการศึกษาอย่างเหมาะสม และหน่วยงานต้นสังกัดได้ให้ความสำคัญสำหรับโรงเรียนที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 จึงได้จัดทีมงานประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ และโรงเรียนพี่เลี้ยง (สืบเนื่องจากผลที่ได้จากข้อที่ 1) คอยกำกับ ติดตาม การดำเนินงานอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ด้วยเหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นจึงส่งผลให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้พบว่า ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อสังเกตเพิ่มเติมจากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้

จากผลการศึกษาค้นคว้า เรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ผู้ศึกษาค้นคว้ามีข้อสังเกตเพิ่มเติมจากการศึกษาค้นคว้า เนื่องจากการแสดงความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับครูหัวหน้างานวิชาการมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ตามข้อสังเกตที่จะเสนอดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ซึ่งผู้บริหารมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง แต่ครูหัวหน้างานวิชาการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ความคิดเห็นแตกต่างกันของผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้างานวิชาการ มีดังนี้

ด้านการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา

1. โรงเรียนสร้างเครื่องมือประเมินคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2. มีการประเมินสภาพ ปัจจุบัน หรือเก็บข้อมูลสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา โดยใช้เครื่องมือประเมินคุณภาพการศึกษาที่สร้างขึ้น

จากผลการศึกษาค้นคว้าดังกล่าว พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นแตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูหัวหน้างานวิชาการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพสถานศึกษาไม่เท่ากัน ผู้บริหารสถานศึกษามักได้รับนโยบายและได้การอบรมความรู้ด้านการประกันคุณภาพมากกว่าครูหัวหน้างานวิชาการ จึงแสดงความคิดเห็นภายใต้มุมมองที่รู้สึกว่าการประกันคุณภาพมากกว่าครูหัวหน้างานวิชาการ จึงแสดงความคิดเห็นภายใต้มุมมองที่รู้สึกว่าการประกันคุณภาพการดำเนินงานยังไม่มากเท่าที่ควรจะเป็น แต่สำหรับครูแสดงความคิดเห็นในความรู้สึกของผู้ปฏิบัติงานภายใต้มุมมองที่คิดว่าตนเองทำงานในระดับมากแล้วและอาจจะยังไม่เข้าใจในระบบงานประกันคุณภาพสถานศึกษามากเพียงพอ

2. ปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ซึ่งผู้บริหารมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย แต่ครูหัวหน้างานวิชาการมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่ความคิดเห็นแตกต่างกันของผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้างานวิชาการ มีดังนี้

ด้านการเตรียมการ

โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการและ/หรืออนุกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร

ด้านการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา

มีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ด้านการบริหารคุณภาพการศึกษา

1. ครู อาจารย์มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของตนเอง
2. มีการพัฒนาบุคลากรและการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโดยการทำงานเป็นทีม
3. โรงเรียนมีอาคาร สถานที่สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา
4. โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการดำเนินการจัดการศึกษาสอดคล้อง กับความต้องการและจำเป็นของหมวดวิชา/ฝ่าย/งาน

ด้านการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐาน

โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายดำเนินการพัฒนา และปรับปรุงการ ปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

ด้านการเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก

1. โรงเรียนมีการจัดเตรียมหลักฐานการปฏิบัติงาน และข้อมูลต่างๆ ตาม มาตรฐานคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรายงานการประเมินตนเองอย่างครบถ้วน
2. โรงเรียนมีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศที่แสดงถึงคุณภาพของสถานศึกษา ทุกด้านที่ถูกต้องเป็นปัจจุบัน

จากผลการศึกษาค้นคว้าดังกล่าว พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาแสดงความคิดเห็นไม่ตรงกับสภาพความจริงเท่าที่ควร เพื่อ ต้องการปกป้องชื่อเสียงของสถานศึกษาของตนเอง หรือมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนว่าผล การศึกษาค้นคว้าจะมีผลสะท้อนมาถึงสถานศึกษาของตนเอง สำหรับครูในโรงเรียนที่ไม่ผ่านการ ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา รอบที่ 2 ในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติจึงคิดว่าปัญหาการ ดำเนินงานโรงเรียนยังมีปัญหาในระดับสูงกว่าความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ พบว่า สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิษณุโลก เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และปัญหาการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้สถานศึกษามีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมใช้ผลการศึกษาค้นคว้าเป็นแนวทางในการวางแผน แก้ไข ปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในสังกัดให้ดียิ่งขึ้น

1.1 ด้านการเตรียมการ คณะทำงานควรมีการประชุม ร่วมกันกำหนดรูปแบบที่สถานศึกษาสามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนควรมีการสร้างเครื่องมือประเมินคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

1.3 ด้านการบริหารคุณภาพการศึกษา โรงเรียนควรมีการจัดให้มีแหล่งเรียนรู้หรือศูนย์บริการทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ เหมาะสม

1.4 ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพของสถานศึกษา คณะกรรมการควรมีการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จัดทำเครื่องมือวัด ตลอดจนเกณฑ์การประเมินคุณภาพไว้อย่างชัดเจน และเหมาะสม

1.5 ด้านการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐาน คณะกรรมการควรมีการติดตามตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุงการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงานและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

1.6 ด้านการเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก โรงเรียนควรมีการพัฒนาเว็บไซต์ อุปกรณ์ในการเสนอข้อมูล เพื่อรับการประเมินได้น่าสนใจและมีประสิทธิผล

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างระดับผลการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบวิจัยเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในแต่ละขนาดโรงเรียนเพื่อพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก(รอบสาม)